

Παναγιώτης Β. Καμπούρης

(Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός)

Νικόλαος Θ. Κωνσταντινίδης

(Διδάκτωρ Λαογραφίας, Δ.Π.Θ.)

***Η κλεισούρα του ποταμού Κόσυνθου και το σημείο τομής τριών παραδοσιακών
Ο.Τ.Α.: Κοινότητας Γέρακα - Κοινότητας Μύκης - Δήμου Ξάνθης***

***The gorge of the Kosynthos river and the intersection of three traditional local self-
government authorities: Community of Gerakas- Community of Myki- Municipality
of Xanthi***

Abstract

The following study, titled «The gorge of river Kossynthos and the meeting point of three traditional municipal organizations: Community of Gheraka - Community of Myke - Municipality of Xanthe», is a broad field research, which attempts to set on the ground the traditional boundaries between municipal communities and their real-estate areas. To be more specific, this study seeks to define the eastern limits of the traditional Community of Gherakas and the western limits of the Community of Myke in comparison to the cartographical meeting point with the «historic» Municipality of Xanthe.

The above three traditional municipal organizations are directly linked to the important gorge and valley of river Kossynthos, where existed a caravan road that linked Xanthe to Philippoupolis, as well as the Aegean Sea ports to the rich Thracian mainland. It is also believed, that this road axis played a great role in Xanthe's past time development.

However, this research, besides being associated with the historic crossing of the lowlands to the mountainlands, it is essential, because modern-time online cartographic data are lacking in historical and legal accuracy. Thus, many disputes appear on the grounds of municipal real-estate areas, areas which were formed over many decades of community tradition.

Moreover, in order to achieve the goals of this study, an interdisciplinary approach took place, that was the result of the collaboration between a surveying engineer and a Dr in folkloristics.

Εισαγωγικά

Στην παρούσα μελέτη αναζητούνται τα γεωγραφικά όρια που χωρίζουν κτηματικές περιοχές και η τοποθέτησή τους επί εδάφους. Ειδικότερα, αναζητούνται τα νότια όρια των Κοινοτήτων Γέρακα και Μύκης και το σημείο τομής με το άλλοτε Δήμο Ξάνθης, κατά το «παλαιό»-«προκαποδιστριακό» σύστημα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.).

Η αναζήτηση αυτή κρίθηκε απαραίτητη, αφ' ενός διότι σχετίζεται με την ιστορική διάβαση της πεδινής προς την ορεινή Θράκη, αφ' ετέρου διότι στην τρέχουσα εποχή των ψηφιακών εφαρμογών είναι επιτακτική η ανάγκη

«επαναδιατύπωσης επί του εδάφους» των πατροπαράδοτων ορίων. Και τούτο επειδή τα σύγχρονα διαδικτυακά χαρτογραφικά δεδομένα υστερούν σε ιστορική και νομική ακρίβεια, με αποτέλεσμα να αμφισβητούνται κτηματικές περιοχές, που έχουν διαμορφωθεί παραδοσιακά στο διάβα πολλών δεκαετιών.

Προς επίτευξη του σκοπού αυτού, εκπονήθηκε μία διεπιστημονική προσέγγιση, που προέκυψε από την συνεργασία ενός Αγρονόμου Τοπογράφου Μηχανικού με έναν Διδάκτορα Λαογραφίας.

1. Υποθέσεις εργασίας και μέθοδος

Η αναζήτηση των γεωγραφικών ορίων (δηλαδή των οριογραμμών επί του εδάφους) που χωρίζουν τρεις κτηματικές περιοχές και αφορά τα εξής:

α. Τα δυτικά-νότια όρια της άλλοτε **Κοινότητας Μύκης** (ήδη **Δήμο Μύκης**, με έμφαση στην κτηματική περιοχή του χωριού **Σιρόκο**.

β. Τα ανατολικά-νότια όρια της άλλοτε **Κοινότητος Γέρακα** (ήδη ενσωματωμένης - ως **Κοινοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Σταυρούπολης**- εντός του νυν **Δήμου Ξάνθης** κατά το *Πρόγραμμα Καλλικράτης*) με έμφαση την κτηματική περιοχή του (προ πολλού ακατοίκητου) χωριού **Μακάριο**.

γ. Τα βόρεια όρια της κτηματικής περιοχής του «παλαιού» **Δήμου Ξάνθης** (δηλαδή εντός των ορίων που προϋπήρχαν των συνενώσεων του *Προγράμματος Καλλικράτης*¹. Ειδικότερα, αναζητείται επί εδάφους το σημείο τομής των τριών «παλαιών» και προαναφερθέντων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ένας επιπρόσθετος λόγος αναζήτησης των παραδοσιακών αυτών κτηματικών περιοχών, είναι ότι σχετίζονται άμεσα με την «κλεισούρα» του Κόσυνθου, ενός από τα σημαντικά ιστορικά περάσματα της πεδινής ζώνης του Θρακικού Πελάγους προς την αχανή και πλούσια ενδοχώρα της Βορείου Θράκης.

Η έρευνα διεξήχθη σύμφωνα με τις αρχές της κοινωνικοϊστορικής μεθόδου με ολιστική προσέγγιση των φαινομένων, όπως αυτή καθιερώθηκε από τον Μιχαήλ Μερακλή.² Κατά την εκπόνηση της μελέτης έγινε έρευνα πεδίου και έρευνα γραφείου, ενώ χρησιμοποιήθηκαν χαρτογραφικά στοιχεία, προφορικές μαρτυρίες, στατιστικά δεδομένα, φωτογραφίες, καθώς και τα συστατικά των κοινοτήτων νομοθετήματα. Όσον αφορά το τεχνικό μέρος της μελέτης, χρησιμοποιήθηκαν και μελετήθηκαν αποσπάσματα χαρτών της Κοινότητος Γέρακα και της Κοινότητας Μύκης σε κλίμακα 1:50.000, αποσπάσματα χαρτών της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (Γ.Υ.Σ.) σε κλίμακα 1:50.000, απόσπασμα ορθοφωτοχάρτη της Κτηματολόγιο Α.Ε., ενώ χρησιμοποιήθηκαν τα κοινά τριγωνομετρικά σημεία της Γ.Υ.Σ. που φαίνονται στα χαρτογραφικά υπόβαθρα, προκειμένου να γίνει συσχετισμός αυτών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι -όπου κρίθηκε αναγκαίο- έλαβε χώρα επιτόπια έρευνα πεδίου με δορυφορική τοπογραφική καταμέτρηση.

¹ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 87Α (07.06.2010), σ.1785-1920.

² Ενδεικτικά βλ. Μανόλης Γ. Σέρρης, *Εφημερίδες και λαογραφία. Η ταυτότητα μιας Ναζιακής εφημερίδας. Διαθλάσεις της Ιστορίας και της Ελληνικής κοινωνίας του 19^{ου} αιώνα και των αρχών του 20^{ου}*. Αθήνα: 2000, σ. 14, 23 και 24· Γεώργιος Βοζίκας, *Το πανηγύρι της Αγίας Μαρίνας στην Ηλιούπολη. Η σύγχρονη μορφή ενός πολιτισμικού φαινομένου στον ελληνικό αστικό χώρο και το κοινωνικό-οικονομικό του πλαίσιο*. Αθήνα: Διδακτορική Διατριβή στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης - Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών, 2006, σ. 86 και 100.

2. Σύσταση των Κοινοτήτων στην ελληνική έννομη τάξη

Προκειμένου να γίνει κατανοητή η σύγχρονη διοικητική πραγματικότητα, είναι απαραίτητο να ανατρέξουμε στα συστατικά στοιχεία των Δήμων και των Κοινοτήτων στην ελληνική έννομη τάξη.

2.1. Η πρώτη περίοδος (1912-1923)

Είναι γνωστό ότι το ελληνικό κράτος «αφίχθη» στις «Νέες Χώρες» με τις νικηφόρες εκστρατείες των Βαλκανικών Πολέμων του 1912-1913, οπότε η ανάγκη διοικητικής οργάνωσης ήταν επιτακτική. Είναι επίσης γνωστό ότι η μεν περιοχή της Ξάνθης περιήλθε στην ελληνική διοίκηση στις 4 Οκτωβρίου 1919, ενώ η υπόλοιπη Θράκη στις 13 Μαΐου 1920³.

Βέβαια, στην «Παλαιά Ελλάδα» είχε ήδη οργανωθεί το σύστημα της τοπικής αυτοδιοίκησης σεβόμενο τις κτηματικές περιοχές κάθε οικιστικής μονάδας.

α. Έτσι λοιπόν, το άρθρο 9, του Νόμου ΔΝΖ' *Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων*, αναφέρει χαρακτηριστικά: «*Αι δημοτικά και κοινοτικά περιφέρεια καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβήτως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων, λαμβανομένων υπ' όψιν κατά το δυνατόν της δημοτικής και κοινοτικής ιδιοκτησίας, ως και της ιδιοκτησίας των κατοίκων και των απαραίτητων αναγκών των διαφόρων οικισμών*»⁴.

β. Οι κατά παράδοση τοπικές ιδιαιτερότητες έγιναν σεβαστές με την άφιξη της ελληνικής διοίκησης στις Νέες Χώρες. Το άρθρο 7, του Νόμου 1051 *Περί συστάσεως και διοικήσεως δήμων και κοινοτήτων εν ταις Νέαις Χώραις*, εγκρίνει και επαυξάνει τα προηγούμενα με μια ακόμη διάταξη: «*Εκαστος δήμος ή κοινότητα έχουσιν εδαφικώς καθωρισμένην εδαφικήν περιφέρειαν. Παν τμήμα της χώρας οφείλει να ανήκη εις δημοτικήν ή κοινοτικήν περιφέρειαν...*»⁵.

γ. Προκειμένου να μην υπάρξει καμία αμφισβήτηση, ακολούθησε το άρθρο 1, του Νόμου 1076 *Περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως διατάξεων τινων των νόμων ΔΝΖ' και 641 «περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων»*, που αναφέρει τα εξής: «*Η κοινοτική περιουσία χωρίων μη αποτελούμένων ιδίας κοινότητας και των οποίων οι κάτοικοι έχουσι διακεκριμένην χειμερινή διαμονήν, δεν συγχωνεύεται η περιουσία κοινοτήτων, εις ας υπάγονται διοικητικώς, αλλά διατηρείται υπέρ των κοινοτήτων, των αποτελεσθεισών εκ χωρίων εις ά έκπαλαι ανήκεν η περιουσία αυτή*»⁶.

Συνήθως ένας κανόνας γραπτού δικαίου πολλές φορές καλείται να επιβεβαιώσει προϋπάρχοντες κατά παράδοση ή εξ εθίμου κανόνες. Ως κανόνες εθιμικού δικαίου θεωρείται το «*κυρωθέν δίκαιο, το οποίο στηρίζεται στην κοινή συνείδηση των ανθρώπων και δεν αντιβαίνει στη λογική και την δημοσία τάξη της πολιτείας*»⁷. Με βάση αυτά γίνεται αντιληπτό ότι ο ζωτικός χώρος κάθε οικιστικής

³ Για την ισχύουσα διοικητική διάρθρωση της περιοχής της Ξάνθης κατά την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας βλ. Ioannis M. Mpakirtzis - Nicolaos Th. Constantinides "Administrative division and toponymic tradition in Xanthe and Ghenisea region, since the beginning of the Ottoman rule till 1928, according to written sources and oral narrations" in Evangelia Balta - Georgios Salakidis - Theocharis Stavridis (Ed.), *Festschrift in Honor of Ioannis P. Theocharides - Studies on the Ottoman Empire and Turkey*. Vol. II. Istanbul: The ISIS PRESS, 2014, p.p. 39-60.

⁴ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 58Α (14.02.1912), σ. 347-373.

⁵ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 259Α (13.11.1917), σ. 1077-1080.

⁶ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 273Α (25.11.1917), σ. 1185-1188.

⁷ Χρήστος Μιχ. Μιχαλόπουλος. *Η ιστορία του νεοελληνικού δικαίου & ο θεσμός του δικαστικού επιμελητή μέσα σ' αυτό*. Ξάνθη: 2009, σ. 91.

μονάδας -και μάλιστα αγροτικής- που αποκαλείται *κτηματική περιοχή*, αποτελεί το συστατικό στοιχείο επιβίωσης και ανάπτυξης του, ενώ τα όρια του είναι σαφή και σε καθορισμένη εδαφική περιφέρεια και εκ παραδόσεως αναμφισβήτητα. Μάλιστα, οι παλιότεροι είχαν πλήρη επίγνωση των ορίων της κτηματικής περιοχής του χωριού τους, την οποία σεβόντουσαν, ιδιαίτερα σε θέματα βοσκής των αγελάων και των κοπαδιών. Είναι χαρακτηριστική η φράση που συχνά ακούγεται: «το [τάδε αγρωνύμιο] είναι του χωριού μας αναντάν-μπαμπαντάν»⁸. Η παράδοση αυτή έγινε απόλυτα σεβαστή από το ελληνικό κράτος σε ό,τι αφορά τις «Νέες Χώρες» και ιδιαίτερα την Θράκη.

2.2. Από την ενσωμάτωση στην απελευθέρωση (1923-1944)

Η «*Δυτική Θράκη*», παρέμεινε υπό καθεστώς προσάρτησης στην ελληνική διοίκηση μέχρι την υπογραφή των *Συνθηκών της Λωζάνης* στις 24 Ιουλίου 1923, οπότε ενσωματώθηκε πλέον και από απόψεως διεθνούς δικαίου στο ελληνικό κράτος⁹. Όταν λοιπόν, η ελληνική διοικητική μηχανή χρειάστηκε να δημιουργήσει δήμους και κοινότητες στην Θράκη, οι νέες μονάδες τοπικής αυτοδιοίκησης συστήθηκαν από συσπείρωση οικιστικών μονάδων -μαζί με τις κτηματικές τους περιοχές. Δηλαδή, στο ελληνικό διοικητικό σύστημα ενσωματώθηκαν οι παραδοσιακές «*εκ πάλαι*» τοπικές ιδιοκτησιακές ιδιαιτερότητες που είχαν «*καθορισμένην εδαφικήν περιφέρειαν*», το κύρος των οποίων ουδείς αμφισβητεί σε «*αναμφισβήτως κείμενα όρια*».

Έτσι, στην περιοχή της τότε Υποδιοικήσεως ή Επαρχίας Ξάνθης (που το 1944 αναβαθμίστηκε σε Νομό Ξάνθης) οργανώθηκαν οι πρώτες Κοινότητες. Παρενθετικά πρέπει να αναφερθεί ότι, την ίδια εποχή, η Ελλάδα είχε θεσμοθετήσει ένα διοικητικό πλαίσιο για την διοίκηση των νέων εδαφών που καταλήφθηκαν μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους, τις γνωστές έκτοτε *Νέες Χώρες*:

α. Ο Νόμος ΔΡΑΔ' του 1913 *Περί διοικήσεως των στρατιωτικώς κατεχομένων χωρών*¹⁰, ένα νομοθέτημα που ουσιαστικά στηρίζει την ελληνική διοίκηση στις Νέες Χώρες για μία περίπου δεκαετία, μέχρις ότου γίνει η πλήρης ενσωμάτωσή τους στον ελλαδικό κρατικό οργανισμό.

β. Ένα δεύτερο νομικό εργαλείο υπήρξε ο Νόμος ΔΝΖ' του 1912 *Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων*¹¹, καθώς και οι δύο εφαρμογές του για τις Νέες Χώρες, δηλαδή ο Νόμος 1051 *Περί συστάσεως και διοικήσεως δήμων και κοινοτήτων εν ταις Νέαις Χώραις*¹² και ο Νόμος 1076 *Περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως διατάξεων τινων των νόμων ΔΝΖ' και 641 «περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων»*¹³.

Εν συνεχεία, το Νομοθετικό Διάταγμα *Περί διαιρέσεως διοικητικώς εις δύο Νομούς της Δυτικής Θράκης*¹⁴, όριζε σαφώς τα όρια του Νομού Ροδόπης και των Υποδιοικήσεων Κομοτηνής και Ξάνθης, επιφέροντας κάποιες αυξομειώσεις: Η Υποδιοίκηση Ξάνθης απώλεσε την Κοινότητα Ιάσμου στα νοτιοανατολικά, αλλά κέρδισε στα βορειοδυτικά την περιοχή των Κοινοτήτων Σταυρουπόλεως, Κοζλούτσης (Καρυόφυτου) και Σαρνίτσης (Κρωμνικού), που αποσπάστηκαν από την

⁸ Κατά λέξη «από μητέρα και από πατέρα», δηλαδή «πατροπαράδοτα».

⁹ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, 238Α (25.08.1923).

¹⁰ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 41Α (02.03.1913), σ. 121-124.

¹¹ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 58Α (14.02.1912), σ. 347-373.

¹² *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 259Α (13.11.1917), σ. 1077-1080.

¹³ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 273Α (25.11.1917), σ. 1185-1188.

¹⁴ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 349Α (03.12.1923), σ. 2527-2531.

Υποδιοίκηση Δράμας του ομώνυμου Νομού. Είναι χαρακτηριστικό ότι, τόσο το παραπάνω νομοθέτημα, όσο κι οι απογραφές πληθυσμού του 1920 και προσφύγων του 1923¹⁵, παραθέτουν τους οικισμούς κατά υποδιοικήσεις και όχι κατά δήμους και κοινότητες.

Οι τρεις παραπάνω κοινότητες αποτέλεσαν τις πρώτες οργανωμένες κοινότητες της Θράκης, αφού, αποτελούσαν εδαφική επικράτεια της Ελλάδος από το 1913, ενώ ήταν ήδη ενταγμένες στο ελληνικό σύστημα τοπικής αυτοδιοίκησης από το 1919. Την ίδια περίοδο η Θράκη, ενώ είχε οργανωθεί σε Γενική Διοίκηση, Νομούς και Υποδιοικήσεις, δεν είχε οργανωθεί ακόμη σε Κοινότητες.

Ακολούθησαν, το 1924, τρία νομοθέτηματα που αφορούσαν τους δήμους και κοινότητες στη Θράκη:

α. Ο Νόμος 3115 *Περί επεκτάσεως εν Κρήτη και Δ. Θράκη της εν τω λοιπώ Κράτει ισχύουσας δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας*¹⁶.

β. Το Διάταγμα *Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων εν τοις νομοίς Έβρου και Ροδόπης της Θράκης*¹⁷.

γ. Το Διάταγμα *Περί επεκτάσεως εις τους εν ταις Νέαις Χώραις και τη Θράκη αναγνωρισθέντας δήμους και κοινότητας και τους εν Κρήτη αναγνωρισθέντας δήμους των περί συγκροτήσεως και εκλογής δημοτικών και κοινοτικών αρχών διατάξεων του ΔΝΖ' νόμου*¹⁸.

Έτσι αναγνωρίστηκαν, ο **Δήμος Ξάνθης** και οι εξής δέκα επτά Κοινότητες: Χιονίστρας, Ευλάλου, **Γέρακα**, Ωραίου, Κοτύλης, Θέρμών, Σατρών, Εχίνου, **Μύκης**, Γενισαίας, Αβδήρων, Τοξοτών, Μόρσας, Σελέρου, Κιμμερίων, Γκιζέλας και Πολυσίτου. Μαζί με τις τρεις ήδη αναγνωρισμένες κοινότητες της περιοχής Σταυρουπόλεως, η Υποδιοίκηση Ξάνθης απέκτησε συνολικά είκοσι κοινότητες και έναν δήμο.

Επειδή όμως το νομικό πλαίσιο περί δήμων και κοινοτήτων ήταν ήδη πολυδαίδαλο, θεσμοθετήθηκε, το 1926, ένας κώδικας, το Νομοθετικό Διάταγμα *Περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον νόμου της νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων*, προκειμένου να ξεκαθαρίσουν πολλές ασάφειες¹⁹.

Γενικά, μέχρι το 1928, η Επαρχία Ξάνθης οργανώθηκε σε έναν δήμο, τον **Δήμο Ξάνθης** και 29 Κοινότητες, τις εξής: Αβδήρων, Γενισέας, **Γέρακα**, Γκιζέλας (αργότερα Εξοχής), Δαφνώνος, Ευλάλου, Ευμοίρου, Εχίνου, Θερμών, Καρυόφυτου, Κιμμερίων, Κομνηνών, Κουτσού, Κοτύλης, Κρωμνικού, Μαγγάνων, Μαγικού, **Μύκης**, Νεοχωρίου, Πασχαλιάς, Πλαστηρίων (αργότερα Νέας Κεσάνης), Πολυσίτου, Σατρών, Σελέρου, Σταυρουπόλεως, Τοξοτών, Χιονίστρας (αργότερα Διομήδειας) και Ωραίου. Αυτή είναι η γεωγραφική έκταση και διοικητική διάρθρωση της Επαρχίας Ξάνθης, την οποία συναντάμε στην Απογραφή Πληθυσμού του 1928 και η οποία έκτοτε παραμένει αμετάβλητη ως προς τα όριά της και την έκταση των 8.578 τ.χλμ.²⁰.

¹⁵ Βασιλείον της Ελλάδος-Υπουργείον Εθνικής Οικονομίας-Διεύθυνσις Στατιστικής, *Πληθυσμός του Βασιλείου της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 19 Δεκεμβρίου 1920*. Εν Αθήναις: Υπουργείον Εθνικής Οικονομίας, 1921· Βασιλείον της Ελλάδος-Υπουργείον Υγιεινής, Προνοίας και Αντιλήψεως-Τμήμα Στατιστικής, *Απογραφή Πορσφύγων ενεργηθείσα κατ' Απρίλιον 1923*. Εν Αθήναις: Υπουργείον Υγιεινής, Προνοίας και Αντιλήψεως, 1923.

¹⁶ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 174Α (30.08.1924), σ. 994.

¹⁷ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 177Α (31.07.1924), σ. 1021-1024.

¹⁸ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 178Α (01.08.1924), σ. 1027-1028.

¹⁹ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 316Α (18.09.1926), σ. 2381-2447.

²⁰ Γενική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (1928), σ. 306-310.

Στα επόμενα χρόνια, αμετάβλητες ως προς τα γεωγραφικά τους όρια παρέμειναν οι **Κοινότητες Γέρακα** και **Μύκης** καθώς και ο **Δήμος Ξάνθης**, αφού η ίδια η εικόνα παραδίδεται τόσο από τις Απογραφές όσο και από την έλλειψη σχετικών τροποποιητικών νομοθετημάτων στα Τεύχη της *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*²¹.

2.3. Από στην απελευθέρωση στην τρέχουσα εποχή (1944-2016)

Η εικόνα αυτή δεν άλλαξε, ούτε με την αναβάθμιση της Επαρχίας Ξάνθης σε Νομό Ξάνθης, στις 21 Δεκεμβρίου 1944²². Από το 1944 ως την εφαρμογή του Νόμου 2539 *Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Αυτοδιοίκησης*, που έμεινε γνωστή ως «*Σχέδιο Καποδίστριας*»²³, έλαβαν χώρα πληθώρα κοινοτικών μεταβολών, αλλά καμία δεν αφορούσε τις Κοινότητες **Γέρακα** και **Μύκης** ούτε τον Δήμο **Ξάνθης**²⁴. Το αυτό επιβεβαιώνεται και από τις απογραφές²⁵, αλλά και από τις μεταβολές εντός του συστήματος *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (N.U.T.S.)* της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁶, καθώς και της τελευταίας διοικητικής αναδιάρθρωσης, δηλαδή του Νόμου 3852, *Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης*²⁷.

²¹ Ενδεικτικά βλ. Βασιλείον της Ελλάδος-Υπουργείον Εθνικής Οικονομίας-Γενική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 16 Οκτωβρίου 1940*. Αθήναι: Υπουργείον Εθνικής Οικονομίας, 1950, σ. 46· Βασιλείον της Ελλάδος-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 7^{ης} Απριλίου 1951*. (Πραγματικός πληθυσμός). Αθήναι: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 1955· Βασιλείον της Ελλάδος-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Απόφασις περί δημοσιεύσεως των αποτελεσμάτων της διενεργηθείσης την 7^{ην} Απριλίου 1951 γενικής απογραφής του πληθυσμού της Χώρας*. (Πίνακες νομίμου πληθυσμού). Εν Αθήναις τη 19 Ιουλίου 1961· Βασιλείον της Ελλάδος-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Αποτελέσματα της απογραφής του πληθυσμού της 7^{ης} Απριλίου 1951* (Τόμος II). Εν Αθήναις: Εκ του Εθνικού Τυπογραφείου, 1958· Βασιλείον της Ελλάδος-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού-κατοικιών της 19^{ης} Μαρτίου 1961* (Τόμος I Δημογραφικά χαρακτηριστικά). Αθήναι: 1962· Βασιλείον της Ελλάδος-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών της 19^{ης} Μαρτίου 1961* (Τόμος I). Αθήναι: 1964· Βασιλείον της Ελλάδος-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 14^{ης} Μαρτίου 1971*. Αθήναι: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 1972· Ελληνική Δημοκρατία-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού-κατοικιών της 14^{ης} Μαρτίου 1971*. (Τόμος II). Αθήναι: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 1975· Ελληνική Δημοκρατία-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού-κατοικιών της 5ης Απριλίου 1981*. (Τόμος II). Αθήνα, 1984· Ελληνική Δημοκρατία-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού-κατοικιών της 5ης Απριλίου 1981*. (Τόμος I). Αθήνα, 1994.

²² *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 35Α (21.12.1944), σ. 118.

²³ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 244Α (04.12.1997), σ. 8788-8858.

²⁴ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 91Α (30.04.1954), σ. 737· *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 287Α (20.09.1955), σ. 2404-2405· *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 97Α (26.06.1958), σ. 887· *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 97Α (26.06.1958), σ. 887· *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 49Α (17.03.1959), σ. 382· *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 259Α (24.11.1966), σ. 1681· *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 182Α (24.09.1971), σ. 1827-1828.

²⁵ Βασιλείον της Ελλάδος-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 14^{ης} Μαρτίου 1971*. Αθήναι: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 1972, σ. 141-143· Ελληνική Δημοκρατία-Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοίκων της 5ης Απριλίου 1981 - Τόμος II*. Αθήναι: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 1984, 1991, 2001.

²⁶ Wikipedia «NUTS of Greece», https://en.wikipedia.org/wiki/NUTS_of_Greece, (02.06.2010 - 16.47).

²⁷ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, 87Α (07.06.2010), σ. 1785-1920, σ. 1792.

Το ίδιο βεβαιώνεται και από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας-Θράκης, οι οποίες στις 21.11.2016 χορήγησαν την με Αρ. Πρωτοκόλλου 14629 «Απάντηση σε αίτηση» και αντίγραφα χαρτών των Κοινοτήτων **Γέρακα** και **Μύκης** που αποτελούν τμήμα της «...διοικητικής πράξης καθορισμού των διοικητικών ορίων των τέως κοινοτήτων Γέρακα - Μύκης και ο χάρτης του Νομού Ξάνθης όπως αυτός έχει συνταχθεί στις 08-01-1958 από τον τότε προϊστάμενο της ΤΥΔΚ...» ενώ τονίζεται ότι «...δεν υπάρχουν αποφάσεις και χάρτες που να μεταβάλλουν από την περίοδο 08-01-1958 έως και σήμερα [δηλ. στις 21.11.2016] τα διοικητικά όρια μεταξύ των τέως κοινοτήτων Γέρακα-Μύκης»²⁸. Συνεπώς, στην τρέχουσα εποχή, η άλλοτε **Κοινότητα Γέρακα** βρίσκεται ενσωματωμένη στον σύγχρονο **Δήμο Ξάνθης**, ενώ η άλλοτε **Κοινότητα Μύκης** αποτελεί Κοινοτικό Διαμέρισμα του σύγχρονου **Δήμου Μύκης**.

3. Η κοιλάδα του Κόσυνθου και η επικοινωνία βορρά-νότου

Όπως προαναφέρθηκε, η «κλεισούρα», το στενό πέρασμα στην κοιλάδα του Κόσυνθου, αποτελεί βαθτή είσοδο προς την ορεινή περιοχή και κατ' επέκταση στην βορειοθρακική ενδοχώρα. Έτσι, η πόλη της Ξάνθης που βρίσκεται στο στόμιο εισόδου της διόδου αυτής, ελέγχει τις επικοινωνίες. Μάλιστα, το οχυρό της βυζαντινής Ξάνθειας βρίσκεται σε περίοπτο σημείο ελέγχου της κλεισούρας αυτής. Όπως έχει χαρακτηριστικά ειπωθεί «η γεωγραφική θέση της Ξάνθης της δίνει το προνόμιο να αποτελεί το σημείο συνάντησης της οικονομίας του βουνού και της αντίστοιχης του κάμπου»²⁹.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι τουλάχιστον από τον 18^ο αιώνα και μετά άκμαζαν οι επικοινωνίες στον μεταξύ νότου και βορρά, μεταξύ πεδιάδας και βουνού. Μάλιστα, ο δρόμος που ένωνε την Ξάνθη με την ορεινή ενδοχώρα και την Φιλιππούπολη, θεωρείται ως κάθετος άξονας της ρωμαϊκής Εγνατίας Οδού (ή της επιγόνου αυτής)³⁰. Στην τρέχουσα εποχή σώζονται απομεινάρια από την καθημερινότητα εκείνης της εμπορικής δραστηριότητας: φρούρια, βίγλες, νερόμυλοι, νεροτριβές, ασβεστοκάμινα, βρύσες, ποτίστρες, μικρές καλύβες, αλλά και τμήματα οδοστρώματος καθώς και πετρόκτιστα γεφύρια³¹.

Μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, όταν στον δρόμο αυτόν κινούνταν караβάνια από και προς την αγορά της Ξάνθης³², ο οδικός αυτός άξονας ξεκινούσε από την Ξάνθη και διέσχιζε την κλεισούρα του Κόσυνθου επί της δυτικής όχθης (όπου το έδαφος ενδείκνυται από απόψεως σταθερότητας εδάφους) και συνέχιζε προς βορρά. Αυτός ο δρόμος-μονοπάτι ήταν προορισμένος για την κίνηση ανθρώπων και караβανιών εμπόρων, που χρησιμοποιούσαν άλογα, μουλάρια, καμήλες και γαϊδούρια³³. Δεν είχε, όμως, προδιαγραφές για την κίνηση τροχοφόρων.

²⁸ Βλ. Χάρτης αρ. 13, Χάρτης αρ. 14 και Έγγραφο 11 του Παραρτήματος.

²⁹ Φωκίων Κοτσαγεώργης, *Μικρές πόλεις της Ελληνικής Χερσονήσου κατά την πρώτη νεότερη εποχή: Η περίπτωση της Ξάνθης (15^{ος}-16^{ος} αι.)*. Ξάνθη: Ιερά Μητρόπολις Ξάνθης και Περιθεωρίου, 2008, σ. 241.

³⁰ Νικόλαος Θ. Κόκκας «Η "Γέφυρα του Παπά" στα Πομακοχώρια της Ξάνθης». Β' *Επιστημονική Συνάντηση: Γεφυριών ιστορίες*. Αθήνα 2005, Κέντρο Μελέτης Πέτρινων Γεφυριών, σ. 319-359.

³¹ Νικόλαος Θ. Κόκκας «Πέτρινα γεφύρια στον ορεινό όγκο της Ροδόπης. Ορεινοί δρόμοι και κόμβοι επικοινωνίας στην οροσειρά της Ροδόπης κατά το 18^ο και 19^ο αιώνα». Α' *Επιστημονική Συνάντηση: Περί πετρογέφυρων*. Αθήνα 2003, Κέντρο Μελέτης Πέτρινων Γεφυριών, σ. 31-44.

³² Πέτρος Γεωργαντζής, «Τα χάνια της Ξάνθης και η συμβολή τους στη διαμόρφωση της πόλης», *Θρακικά Χρονικά* ν. 38(1983), σ. 137.

³³ Νικόλαος Θ. Κόκκας «Η "Γέφυρα του Παπά" στα Πομακοχώρια της Ξάνθης»... ό.π., σ. 319-359.

Το οδόστρωμα δεν ήταν παντού καλυμμένο, αλλά σε αρκετά σημεία οι κατασκευές ήταν «...με λαξευμένες πέτρες που έχουν τοποθετηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε η όλη κατασκευή να αντέχει σε σκληρή χρήση και σε κακές καιρικές συνθήκες, με ιδιαίτερη ενίσχυση των σημείων που κινδυνεύουν από διάβρωση»³⁴. Μάλιστα, η επιτόπια έρευνα κατέγραψε στο 6^ο και στο 8^ο χιλιόμετρο τμήματα με επιμελημένο οδόστρωμα³⁵. Στα δύο σημεία αυτά υπήρχαν αντίστοιχα δύο πέτρινα γεφύρια, από τα οποία το δεύτερο κατέπεσε στις πλημμύρες του 1996³⁶. Σώζεται ένα τρίτο γεφύρι, στο 5^ο χιλιόμετρο, κάθετο προς τον άξονα, που προφανώς εξυπηρετούσε τις ανάγκες επικοινωνίας μεταξύ της δυτικής και της ανατολικής όχθης του Κόσυνθου (ίσως και τις ανάγκες της Μονής Παναγίας της Καλαμούς)³⁷. Μάλιστα, το πεντάτοξο γεφύρι του 5^{ου} χιλιομέτρου σώζεται σε φωτογραφία του 1929, που δείχνει σταθμευμένο αυτοκίνητο και εκδρομείς επάνω στο οδόστρωμά του³⁸. Τα υλικά και ο τρόπος δόμησης των τριών γεφυριών φανερώουν ότι έχουν κατασκευαστεί την ίδια περίπου εποχή.

Την σημασία του οδικού αυτού άξονα για την οικονομική και κοινωνική ζωή της Ξάνθης του άλλοτε επισημαίνει μία προφορική μαρτυρία, που προέρχεται από Μπέη της Ξάνθης και αναφέρεται σε έναν κραταιό προύχοντα της Ξάνθης του 19^{ου} αιώνα, τον Χατζή Εμίν Αγά: «Υστερα ένας μεγάλος καπνέμπορας, που όμως εγώ δεν τον πρόλαβα, ήταν ο Χατζή Εμίν Αγάς. Αυτός είχε και καμήλες που κουβαλούσανε τα καπνά. Σε όλο τον δρόμο, από την Ξάνθη μέχρι τη Φιλιππούπολη, είχε κτίσει βρύσες. Είχε και χάνι και ντολάπ. Και το ρολόι στη πλατεία της Ξάνθης, αυτός το είχε κάνει»³⁹.

Αυτός, λοιπόν, ήταν ο «παλιός δρόμος» προς τον σημερινό Εχίνο (που συνέχιζε προς Φιλιππούπολη) και τη σημερινή Σταυρούπολη, ο οποίος εντός του παραδοσιακού συστήματος των κτηματικών περιοχών χώριζε αφ' ενός τα χωριά Μακάριο (Μάκαφλαρ) και Πίλημα (Κέτσλι) της δυτικής όχθης αφ' ετέρου από τα χωριά Σιρόκο (Σιρόκο Πολιάνο) και Γοργόνα (Μπρατάνκοβο) της ανατολικής όχθης, ενώ η ανάμνηση του φθάνει μέχρι τις μέρες μας ως απόηχος, αφού **στη συλλογική μνήμη των λαϊκών ανθρώπων το σύνορο των παραπάνω κτηματικών περιοχών εξακολουθεί να είναι ο (παλιός) δρόμος Ξάνθης-Εχίνου**.

Βέβαια, η οικονομική ανάπτυξη της Ξάνθης στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα- κυρίως λόγω του καπνού- δημιούργησε νέες ανάγκες για μεταφορές με τροχοφόρα, αρχικά με άμαξες και κάρρα κι αργότερα με αυτοκίνητα, φορτηγά και μοτοσυκλέτες. Έτσι, από το ύψος του 4^{ου} μέχρι το 8^ο χιλιόμετρο ο δρόμος μεταφέρθηκε στην ανατολική όχθη του Κόσυνθου, όπου υπάρχει ο απαραίτητος χώρος. Στο ύψος του 4^{ου} χιλιομέτρου κτίσθηκε φαρδιά γέφυρα από πελεκημένη πέτρα. Αυτός, λοιπόν, είναι ο «νέος δρόμος» προς Εχίνο και Σταυρούπολη, επάνω

³⁴ Νικόλαος Θ. Κόκκας «Πέτρινα γεφύρια στον ορεινό όγκο της Ροδόπης. Ορεινοί δρόμοι και κόμβοι επικοινωνίας στην οροσειρά της Ροδόπης κατά το 18^ο και 19^ο αιώνα», ό.π., σ. 31-44.

³⁵ Σημειώσεις Επιτοπίων Καταγραφών G-06-04, Αρχείο Προφορικής Ιστορίας Ν. Θ. Κωνσταντινίδη· βλ. Φωτογραφίες αρ. 1 και αρ. 2 του Παραρτήματος.

³⁶ Βλ. Φωτογραφία αρ. 3 του Παραρτήματος. Βλ. Φωτογραφία αρ. 4 του Παραρτήματος που δημοσιεύθηκε: Θάνος Ζαφειράκης, *Πέτρινα Γεφύρια της Θράκης*. Ξάνθη: Δήμος Ξάνθης - Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υ.Β.Ε.Τ., 1996, σ. 14.

³⁷ Νικόλαος Θ. Κόκκας «Η "Γέφυρα του Παπά" στα Πομακοχώρια της Ξάνθης», ό.π., σ. 319-359.

³⁸ Σημειώσεις Επιτοπίων Καταγραφών, G-06-03 και G-06-04, Αρχείο Προφορικής Ιστορίας Ν. Θ. Κωνσταντινίδη· βλ. Φωτογραφίες αρ. 5 και αρ. 6 του Παραρτήματος, η δεύτερη των οποίων ανήκει στην Συλλογή Ιωάννη Α. Αγκόρτσα.

³⁹ Προφορική μαρτυρία Μ.Χ., B-20-01. Αρχείο Προφορικής Ιστορίας Ν. Θ. Κωνσταντινίδη· η ύπαρξη Χαν και Ντολάπ φαίνεται και στον Χάρτη αρ. 9 του Παραρτήματος.

στον οποίον «επικάθησαν» όλες οι επεκτάσεις και βελτιώσεις του 20^{ου} και του 21^{ου} αιώνα⁴⁰. Την άποψη αυτή συνεπικουρεί η πληροφορία ότι η πελεκητή γέφυρα κατασκευάστηκε το 1904⁴¹, αλλά και απόσπασμα στρατιωτικού αυστριακού χάρτου του έτους 1907⁴².

Ωστόσο, η δημιουργία του νέου δρόμου δεν κατέργησε αυτόματα και τον παλαιό δρόμο, ο οποίος εξακολουθούσε να είναι σε χρήση από τους χωρικούς μέχρι τα μέσα του 1950-1960. Μία προφορική μαρτυρία εκτός από την χρήση του παλαιού δρόμου-μονοπατιού αναφέρεται σε ένα μικρό μαγειρείο, που εξυπηρετούσε τους διαβάτες: «Ο δρόμος που περνούσανε, ακριβώς εκεί στην γέφυρα [του 8^{ου} χιλιομέτρου], ... αριστερά είναι ένα μικρό κτιστό, όπου έβραζε το κατσαμάκι. Και τους έδινε μια κουτάλα κατσαμάκι... σε λαδόκολλα το βάζανε..., για να φάνε που θα πάνε μέχρι τα χωριά τους. Οι πιο καλοστεκούμενοι [οικονομικά] βάζανε τσιγαρίδες... από καβουρμά [αρνίσιο] ...τσιγαρίδες τις οποίες κρατούσανε σε πιθάρι, ... τα οποία σκεπάζανε καλά με το βούτυρο και ήταν σαν κονσέρβα. ... Αυτά γινόντουσαν μέχρι το '55-'60»⁴³. Η μαρτυρία αυτή επιτείνει την άποψη ότι στη συλλογική μνήμη των λαϊκών ανθρώπων του 1960 το σύνορο των παραπάνω κτηματικών περιοχών εξακολουθούσε να είναι ο παλιός δρόμος Ξάνθης-Εχίνου-Φιλιππούπολης.

4. Τα εδαφικά όρια μεταξύ των άλλοτε Κοινοτήτων Γέρακα και Μύκης ως προς τον «παλαιό» Δήμο Ξάνθης - Νοοτροπίες και Πραγματικότητες

Από όλα τα προειρημένα αλλά και από τους προαναφερθέντες χάρτες είναι εμφανέςτατο ότι τα διοικητικά όρια μεταξύ της άλλοτε Κοινότητας Γέρακα (που αφορούν την κτηματική περιοχή του οικισμού Μακάριο) και της άλλοτε Κοινότητας Μύκης (που αφορούν την κτηματική περιοχή του χωριού Σιρόκο), βρίσκονται στην δυτική όχθη του ποταμού Κόσυνθου, όπου άλλοτε διήρχετο τμήμα του δρόμου των караβανιών από Ξάνθη προς Εχίνο και Φιλιππούπολη⁴⁴.

Όμως, στην τρέχουσα εποχή έχει δημιουργηθεί μία ασάφεια ως προς τα όρια των άλλοτε Κοινοτήτων Γέρακα και Μύκης, η οποία έγκειται σε δύο λόγους:

α. Στην χρήση της λεκτικής διατύπωσης ότι «οριακή γραμμή μεταξύ των Κοινοτήτων Γέρακα και Μύκης αποτελεί ο δρόμος κι όχι ο ποταμός Κόσυνθος».

β. Στην μαζική χρήση δωρεάν χαρτογραφικών αποσπασμάτων που βρίσκονται ανηρτημένα στο διαδίκτυο (όπως π.χ. το σύστημα GOOGLE EARTH), τα οποία έχουν βασισθεί σε ατεκμηρίωτες αποτυπώσεις, που καλούνται να εξυπηρετήσουν γενικότερου περιεχομένου ανάγκες.

Όμως η εμπεριστατωμένη παραπάνω διεπιστημονική ανάλυση καταρρίπτει ως εσφαλμένη την χρήση της λεκτικής διατύπωσης, ότι τα όρια μεταξύ Κοινοτήτων Γέρακα και Μύκης είναι «ο δρόμος Ξάνθης-Εχίνου-Σταυρούπολης». Η σωστή

⁴⁰ Σημειώσεις Επιτοπίων Καταγραφών G-06-04, Αρχείο Προφορικής Ιστορίας Ν. Θ. Κωνσταντινίδη· βλ. Φωτογραφία αρ. 7 και αρ. 8 του Παραρτήματος, στην δεύτερη φαίνονται τα «επιστρώματα οδοποιίας» από τις διάφορες φάσεις.

⁴¹ Νικόλαος Θ. Κόκκας «Πέτρινα γεφύρια στον ορεινό όγκο της Ροδόπης. Ορεινοί δρόμοι και κόμβοι επικοινωνίας στην οροσειρά της Ροδόπης κατά το 18^ο και 19^ο αιώνα», ό.π., σ. 31-44.

⁴² Χάρτης «43° 41' - XANTHI». Wien: ARTARIA & Co, 1907· βλ. Χάρτης αρ. 9 του Παραρτήματος.

⁴³ Προφορική μαρτυρία Ι.Α., E-55-04. Αρχείο Προφορικής Ιστορίας Ν. Θ. Κωνσταντινίδη· Σημειώσεις Επιτοπίων Καταγραφών G-06-04, Αρχείο Προφορικής Ιστορίας Ν. Θ. Κωνσταντινίδη· βλ. Φωτογραφία αρ. 10 του Παραρτήματος· με σύγχρονους όρους το μαγειρείο αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «ταχυφαγείο» (fast food) που σερβίρει σε «πακέτο» (take away).

⁴⁴ Βλ. Χάρτης αρ. 13, Χάρτης αρ. 14 και Έγγραφο 11 του Παραρτήματος.

έκφραση είναι ότι τα όρια είναι «ο παλιός δρόμος Ξάνθης-Εχίνου-Φιλιππούπολης», δηλαδή αυτός επί της δυτικής όχθης του ποταμού Κόσυνθου⁴⁵.

Αυτή η εσφαλμένη διατύπωση διαπιστώνεται και από τις ατεκμηριώστες χαρτογραφικές αποτυπώσεις, που είναι αναρτημένες δωρεάν στο διαδίκτυο. Η δικανική εμπειρία δείχνει ότι οι αναρτήσεις αυτές αποτελούν ενδεικτικά μη εμπειριστατωμένα στοιχεία και όχι αποδεικτικά τεκμήρια, όπως αποτελούν οι «Τεχνικές Εκθέσεις Φωτοερμηνείας από Αεροφωτογραφίες της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού»⁴⁶. Μάλιστα, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, που οι εκθέσεις αυτές καταρρίπτουν επί χάρτου τα δεδομένα των δωρεάν αναρτήσεων. Και τούτο συμβαίνει, επειδή οι αναρτήσεις καλούνται να εξυπηρετήσουν γενικότερου περιεχομένου ανάγκες πληροφόρησης και όχι εξειδικευμένες νομικές και διοικητικές υποθέσεις, όπως είναι τα σαφή όρια μεταξύ των άλλοτε Κοινοτήτων, οι οποίες απαιτούν εμπειριστατωμένες μελέτες.

Σε αντίθεση με τις δωρεάν αναρτήσεις, οι αποτυπώσεις των αρμοδίων υπηρεσιών είναι λεπτομερέστερες και εμπειριστατωμένες, που εκτός των ορίων των Κοινοτήτων, περιγράφουν τα όρια των κτηματικών περιοχών κάθε οικισμού. Τούτο αποδεικνύει περίτρανα η μακροσκοπική εξέταση επί χάρτου⁴⁷, κατά την οποία είναι πασιφανές αυτό που είχε ο (εκάστοτε) νομοθέτης κατά νου για τα όρια των οικισμών, των κοινοτήτων και των δήμων, ότι δηλαδή καθορίζονται «..προς τα ήδη αναμφισβήτητως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων»⁴⁸, ότι «Εκαστος δήμος ή κοινότητα έχουσιν εδαφικώς καθωρισμένην εδαφικήν περιφέρειαν...»⁴⁹ και «..χωρίων εις ά έκπαλαι ανήκεν η περιουσία αύτη»⁵⁰.

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η παρούσα μελέτη, έλαβε χώρα επιτόπια έρευνα πεδίου προς αναζήτηση επί του εδάφους του σημείου τομής των τριών «παλαιών» Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία στηρίχθηκε σε δορυφορική τοπογραφική αποτύπωση⁵¹. Η προεργασία της αποτύπωσης πραγματοποιήθηκε με γεωαναφορά των εξής χαρτών: της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού σε κλίμακα 1:50.000 καθώς και των χαρτών των διοικητικών ορίων της τέως Κοινότητας Μύκης και της τέως Κοινότητας Γέρακα. Τα Κοινά τριγωνομετρικά σημεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι τα εξής, όπως αυτά αναφέρονται με τις παλιές και νέες ονομασίες στα παραπάνω υπόβαθρα:

α/α	Παλιά Ονομασία	Νέα Ονομασία	Κωδικός
1	Γκιόλ Λόφος	Φινεύς	271073
2	Μισκέν Λόφος	Μέλτη	271061

⁴⁵ Βλ. Χάρτης αρ. 16 του Παραρτήματος. Επάνω στον γεωφυσικό χάρτη της Γ.Υ.Σ. έχουν τοποθετηθεί τα νομικά όρια της Κοινότητας Γέρακα, τα οποία στο εν λόγω σημείο βρίσκονται επί της δυτικής όχθης του Κόσυνθου.

⁴⁶ Βλ. λόγου χάρη, την 864/11-03-2013 Ένορκη Βεβαίωση, ενώπιον της Συμβολαιογράφου Αθηνών Αριστέας Πάση του Σπυρίδωνος στην οποία προσαρτάται η από Ιανουάριο 2012 Τεχνική Έκθεση Φωτοερμηνείας από Αεροφωτογραφίες του μάρτυρος Ιωάννη Σπαντιδέα.

⁴⁷ Βλ. Χάρτης αρ. 13, Χάρτης αρ. 14 και Έγγραφο 11 του Παραρτήματος.

⁴⁸ Εφημερίς της Κυβερνήσεως, τ. 58Α (14.02.1912), σ. 347-373.

⁴⁹ Εφημερίς της Κυβερνήσεως, τ. 259Α (13.11.1917), σ. 1077-1080.

⁵⁰ Εφημερίς της Κυβερνήσεως, τ. 273Α (25.11.1917), σ. 1185-1188.

⁵¹ Σημειώσεις Επιτοπίων Καταγραφών, G-06-02, Αρχείο Προφορικής Ιστορίας Ν. Θ. Κωνσταντινίδη· Φωτογραφία αρ. 12 του Παραρτήματος.

3	Αχλάτ Τσαλ	Παλιός Γέρακας	271082
4	Μοναστήρι	Μοναστήρι	271074
5	Μέγα Μεσιγκούν	Μέγα Μεσιγούνι	211009
6	Μάνδρα	Μάνδρα	271085
7	-	Σιρόκο	271083

Η εξάρτηση του σημείου τομής των τριών Ο.Τ.Α. από Ελληνικό Σύστημα Γεωδαιτικής Αναφοράς 87 (ΕΓ.Σ.Α.87) πραγματοποιήθηκε κάνοντας χρήση του τριγωνομετρικού σημείου με κωδικό 271083. Για την μέτρηση χρησιμοποιήθηκε σύστημα δορυφορικού εντοπισμού της TOPCON HIPER PRO GL/II με καταγραφή συχνοτήτων L1+L2 RTK του συστήματος GPS+GLONASS.

Από την αποτύπωση διαπιστώθηκε, ότι το σημείο τομής της άλλοτε Κοινότητας Γέρακα προς την άλλοτε Κοινότητα Μύκης και τον «παλαιό» (προκαποδιστριακό) Δήμο Ξάνθης ευρίσκεται στην όχθη του ποταμού Κόσυνθου μεταξύ 3^{ου} και 4^{ου} χιλιομέτρου του δρόμου Ξάνθης-Εχίνου-Σταυρούπολης, στο σημείο που ορίζεται με τις παρακάτω συντεταγμένες (κατά τρία σύγχρονα συστήματα αναφοράς) ως εξής:

α. Κατά το Ε.Γ.Σ.Α.87 όπου $X=573859$, $Y=4556859$.

β. Κατά το HATT - Φ.Χ.Γ.Υ.Σ. 1:50.000 Ξάνθης όπου $X=-7217,496$ και $Y=-9807,273$.

γ. Κατά το Γεωδαιτικό σύστημα (λ, φ) της Γ.Υ.Σ. (ED50) όπου $\lambda=24^{\circ}52'57'',73$ και $\phi=41^{\circ}09'47'',72$.

Το ίδιο σημείο αποτυπώθηκε σε απόσπασμα ορθοφωτοχάρτη της Κτηματολόγιο Α.Ε. κατά το Ελληνικό Γεωδαιτικό Σύστημα Αναφοράς 1987 (Ε.Γ.Σ.Α.87) με αρχή κανάβου όπου $X=573800$ και $Y=4556800$ ⁵².

Εν συνεχεία, λαμβάνοντας τον χάρτη της Κοινότητας Γέρακα σχεδιάστηκε το περίγραμμα των ορίων με μπλε διαγράμμιση⁵³. Η μπλε διαγράμμιση αυτή μεταφέρθηκε με ακρίβεια επί γεωφυσικού χάρτη Γ.Υ.Σ., επί του οποίου μεταφέρθηκε και το σημείο τομής των τριών παλαιών Ο.Τ.Α.⁵⁴ (το οποίο υποδεικνύει κόκκινο βέλος). Σε αυτήν την φάση, εκτός των άλλων, φάνηκε ότι τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Γέρακα και Μύκης βρίσκονται επί της δυτικής όχθης του Κόσυνθου⁵⁵. Ακολούθως, έγινε λήψη της σημαντικότερης διαδικτυακής εφαρμογής, GOOGLE EARTH, επάνω στην οποία είναι τοποθετημένα (κατά προσέγγιση) με κόκκινη διαγράμμιση τα όρια των «καλλικρατικών» Δήμων⁵⁶. Σε αυτήν την εφαρμογή μεταφέρθηκαν με ακρίβεια τα όρια της Κοινότητας Γέρακα (άσπρη διαγράμμιση) και το σημείο τομής των τριών παλαιών Ο.Τ.Α (που υποδεικνύει κόκκινο βέλος)⁵⁷. Με το πέρας αυτής της διαδικασίας, είναι πλέον οφθαλμοφανείς οι διαφορές και οι αποκλίσεις της διαδικτυακής εφαρμογής, οι οποίες απέχουν σημαντικά από την

⁵² Βλ. Χάρτη αρ. 17 και Φωτογραφία αρ. 12 του Παραρτήματος.

⁵³ Βλ. Χάρτης αρ. 14 και Χάρτης αρ. 15 του Παραρτήματος.

⁵⁴ Όπως έχει τοποθετηθεί στον Χάρτη αρ. 17 του Παραρτήματος.

⁵⁵ Βλ. Χάρτης αρ. 16 του Παραρτήματος.

⁵⁶ Βλ. Χάρτης αρ. 18 του Παραρτήματος.

⁵⁷ Βλ. Χάρτης αρ. 19 του Παραρτήματος.

ελληνική έννομη τάξη. Η διαπίστωση αυτή δεν αποσκοπεί στο να υποτιμήσει τις δωρεάν διαδικτυακές εφαρμογές, αλλά να τονίσει ότι αυτές αποτελούν *ενδεικτικές αποτυπώσεις και όχι νομικά τεκμήρια*, γεγονός στο οποίο ούτε οι ίδιες αποσκοπούν.

Συμπερασματικά

Οι Κοινότητες της Επαρχίας Ξάνθης του Νομού Ξάνθης, συμπεριλαμβανομένων των Κοινοτήτων Γέρακα και Μύκης, αλλά και του «παλαιού» Δήμου Ξάνθης, σχηματίστηκαν από την συνένωση των παραδοσιακών και «έκπαλαι» κτηματικών περιοχών των χωριών, που ενσωματώθηκαν σε κάθε Κοινότητα ή Δήμο. Έτσι, το χωριό **Σιρόκο** με την κτηματική του περιοχή, από το έτος 1924 και με το Διάταγμα *Περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων εν τοις νομοίς Έβρου και Ροδόπης της Θράκης* περιήλθε στην Κοινότητα Μύκης. Επίσης, ο (ήδη εγκαταλελειμμένος) οικισμός **Μακάριο** με την κτηματική του περιοχή περιήλθε στην δικαιοδοσία της Κοινότητας Γέρακα, με το προαναφερθέν Διάταγμα⁵⁸.

Από μία πληθώρα νομοθετημάτων αλλά και στατιστικών στοιχείων προκύπτει ότι ουδεμία μεταβολή διοικητική ή εδαφική επήλθε στα όρια της κτηματική περιοχής του χωριού **Σιρόκο** και του οικισμού **Μακάριο**. Η κατάσταση αυτή δεν μεταβλήθηκε ούτε με τις συνενώσεις του *Σχεδίου Καποδίστριας* και του *Προγράμματος Καλλικράτης*.

Μία τοποθεσία που σχετίζεται άμεσα με τις παραπάνω κατά παράδοση κτηματικές περιοχές και ταυτόχρονα αποτελεί μία από τις σημαντικότερες τοποθεσίες για το ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό γίνεσθαι της Ξάνθης, είναι η κλεισούρα του ποταμού Κόσυνθου στις βόρειες παρυφές της πόλης. Όλα τα στοιχεία συγκλίνουν στην άποψη ότι ο *παλιός οδικός άξονας* που συνέδεε τα παράλια με την ενδοχώρα της Θράκης και μέχρι το ύψος του 8^{ου} χιλιόμετρου έβαινε επί της δυτικής όχθης και *αποτελούσε όριο* μεταξύ των κτηματικών περιοχών των οικισμών Σιρόκο και Μακάριο. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, η οικονομική ανάπτυξη και οι ανάγκες για μεταφορές δημιούργησαν έναν νέο δρόμο με προδιαγραφές για τροχοφόρα οχήματα στην ανατολική όχθη του Κόσυνθου. Ωστόσο, η τεχνολογική αυτή εξέλιξη δεν επέδρασε στις κατά παράδοση κτηματικές περιοχές των οικισμών της περιοχής, οι οποίες μεταφέρθηκαν στο ελληνικό διοικητικό σύστημα αυτούσιες και κατά παράδοση.

Από τα προαναφερθέντα στοιχεία προκύπτει ότι κτηματική περιοχή του χωριού **Σιρόκο** (του σύγχρονου *Δήμου Μύκης*) συνορεύει ως προς την κτηματική περιοχή του εγκαταλελειμμένου οικισμού **Μακάριο** (που άλλοτε ανήκε στην *Κοινότητα Γέρακα* και ήδη στον σύγχρονο *Δήμο Ξάνθης*) και *η οριογραμμή διέρχεται επί της δυτικής όχθη του ποταμού Κόσυνθου*, ενώ το σημείο τομής της άλλοτε Κοινότητας Γέρακα προς την άλλοτε Κοινότητα Μύκης και τον προκαποδιστριακό Δήμο Ξάνθης *ευρίσκεται στην όχθη του ποταμού Κόσυνθου μεταξύ 3^{ου} και 4^{ου} χιλιομέτρου του σύγχρονου δρόμου Ξάνθης-Εχίνου-Σταυρούπολης*.

⁵⁸ *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*, τ. 177Α (31.07.1924), σ. 1021-1024.

Παραρτήματα

Φωτογραφία αρ. 1.
Τμήμα οδοστρώματος στο 6^ο χιλιόμετρο.

Φωτογραφία αρ. 2.
Τμήμα οδοστρώματος στο 8^ο χιλιόμετρο.

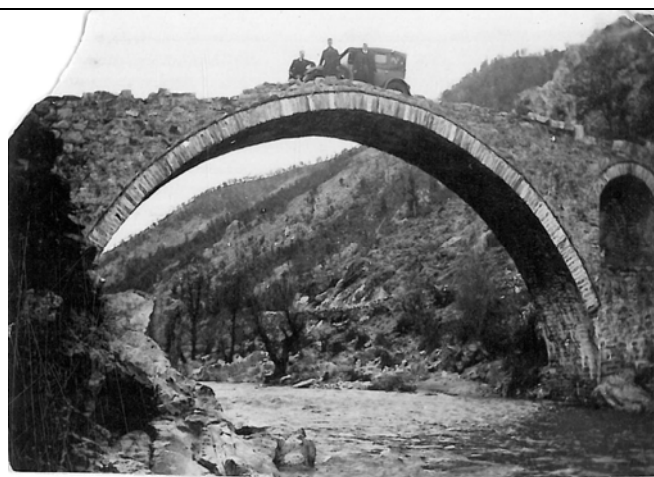
Φωτογραφία αρ. 3.
Το γεφύρι του 6^{ου} χιλιομέτρου.

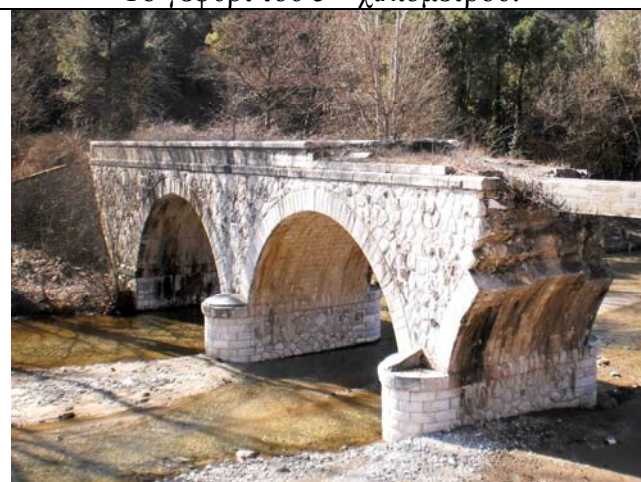
Φωτογραφία αρ. 4.
Το γεφύρι του 8^{ου} χιλιομέτρου.

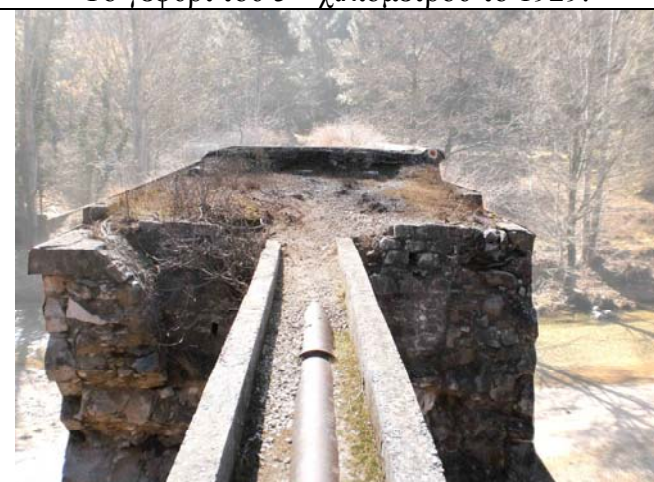
Φωτογραφία αρ. 5.
Το γεφύρι του 5^{ου} χιλιομέτρου.

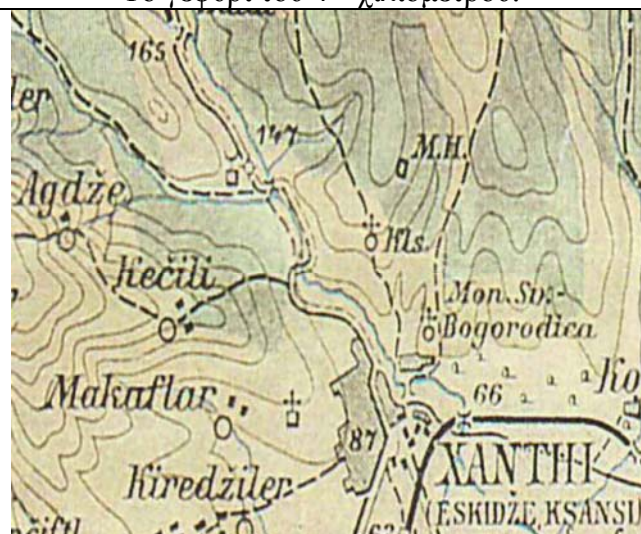
Φωτογραφία αρ. 6.
Το γεφύρι του 5^{ου} χιλιομέτρου το 1929.

Φωτογραφία αρ. 7.
Το γεφύρι του 4^{ου} χιλιομέτρου.

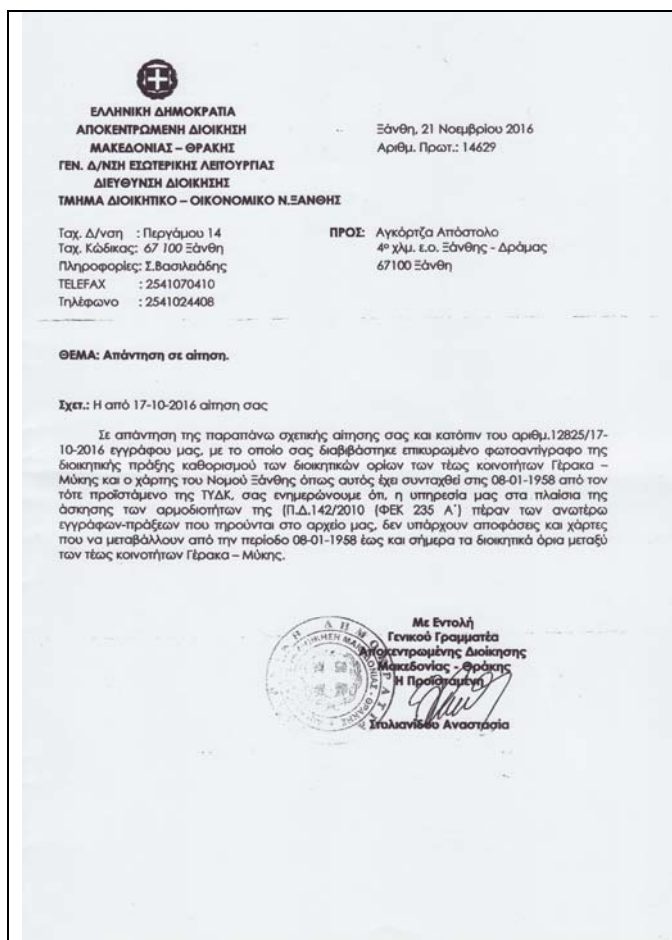
Φωτογραφία αρ. 8.
Το ίδιο γεφύρι με τα «επιστρώματα οδοποιίας».

Χάρτης αρ. 9. Απόσπασμα της ARTARIA του έτους 1907.

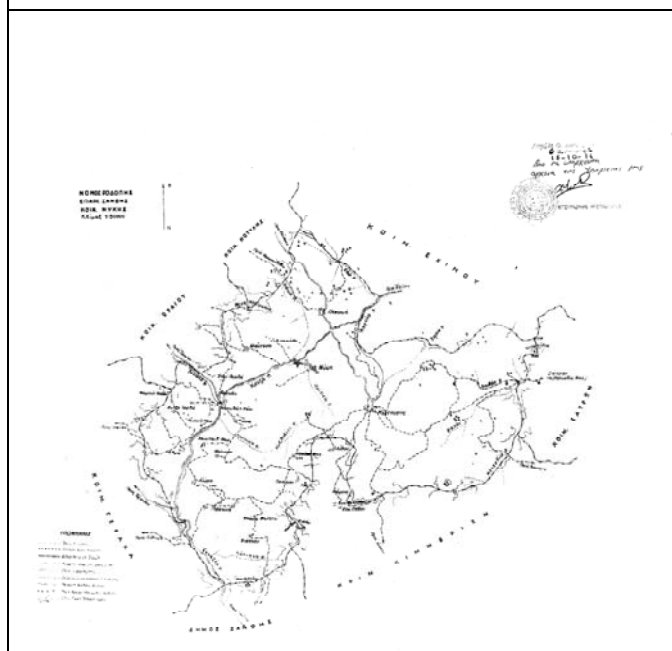

Φωτογραφία αρ. 10.
Τα ερείπια του μαγειρείου στο 8^ο χιλιόμετρο.

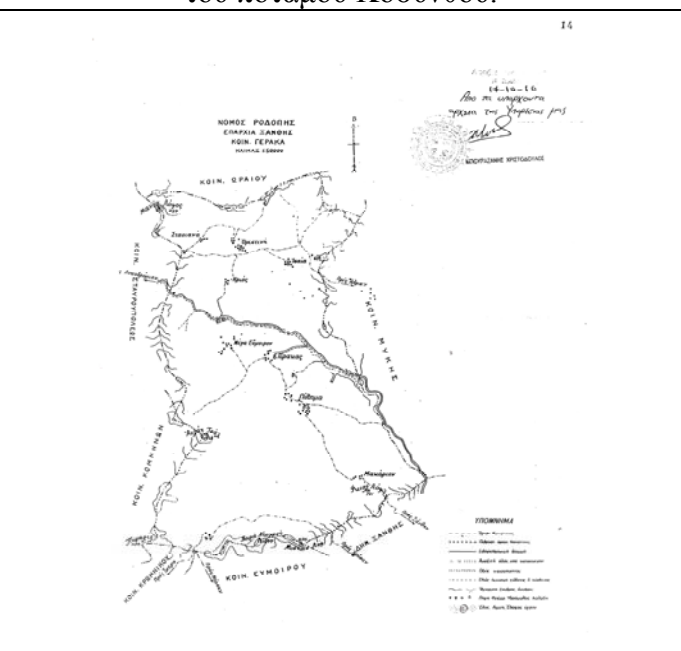

Έγγραφο αρ. 11
Το αρ. πρ. 14629/21.11.2016 έγγραφο.

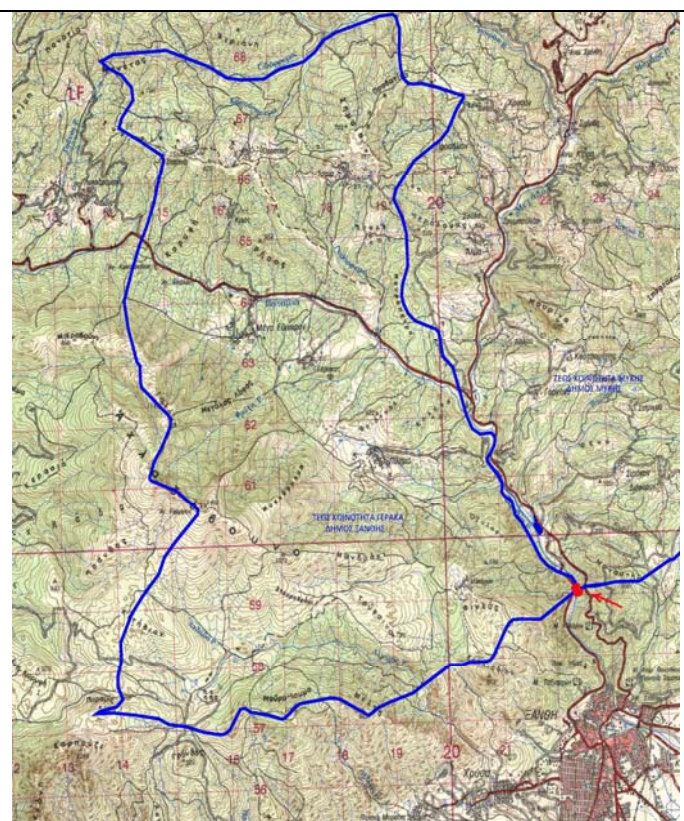
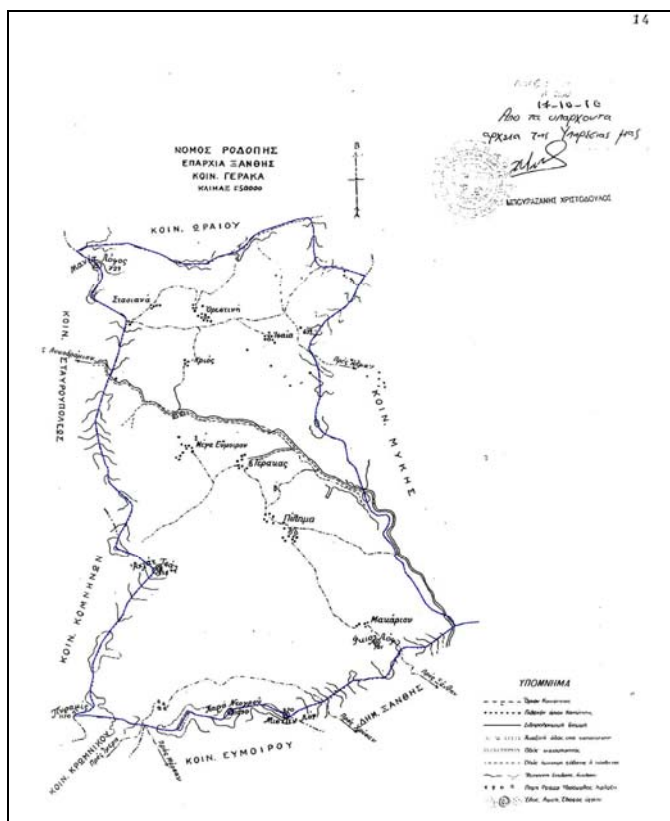
Φωτογραφία αρ. 12.
Το σημείο τομής τριων Ο.Τ.Α. στην δυτική όχθη
του ποταμού Κόσυνθου.

Χάρτης αρ. 13.
Τα όρια της «παλαιάς Κοινότητας Μύκης

Χάρτης αρ. 14
Τα όρια της «παλαιάς» Κοινότητας Γέρακα

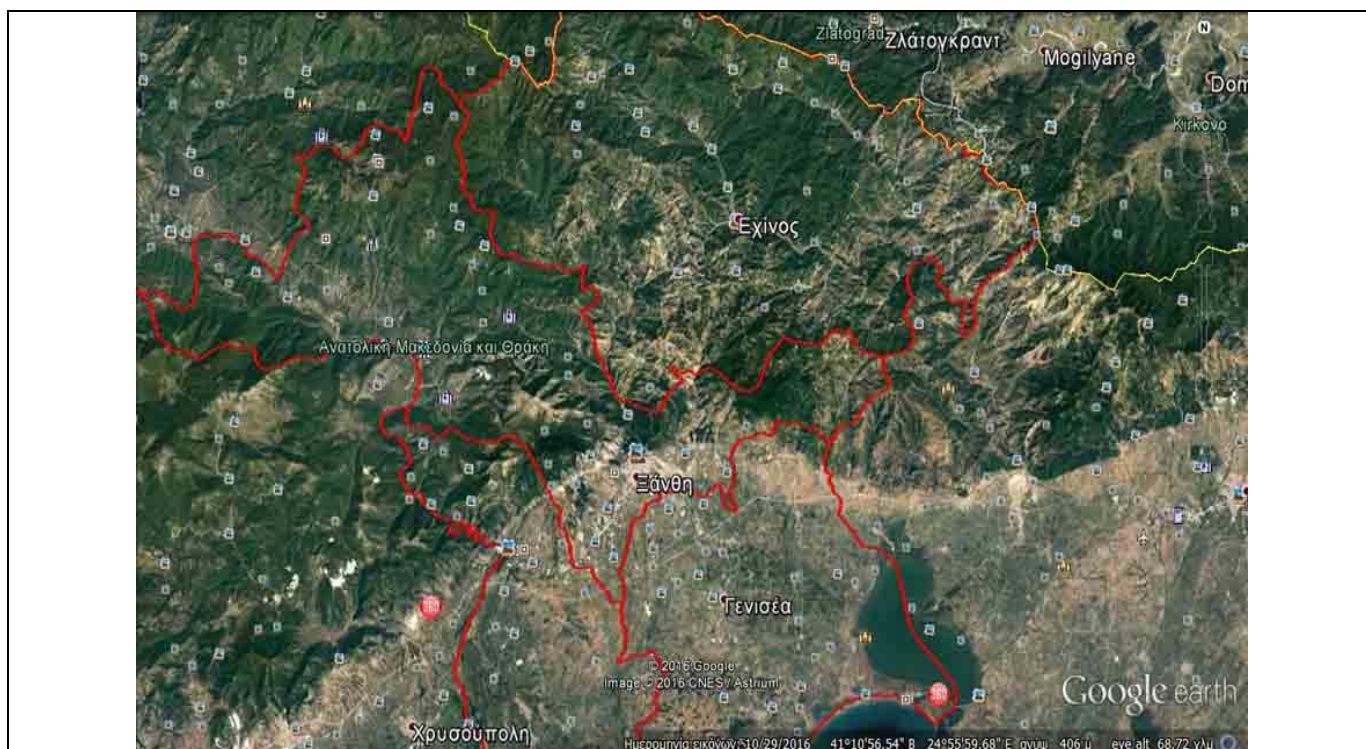

Χάρτης αρ. 15.
Τα όρια της Κοινότητας Γέρακα με μπλε
επισήμανση

Χάρτης αρ. 16
Τα όρια της Κοινότητας Γέρακα με μπλε
επισήμανση επάνω σε γεωφυσικό χάρτη Γ.Υ.Σ.

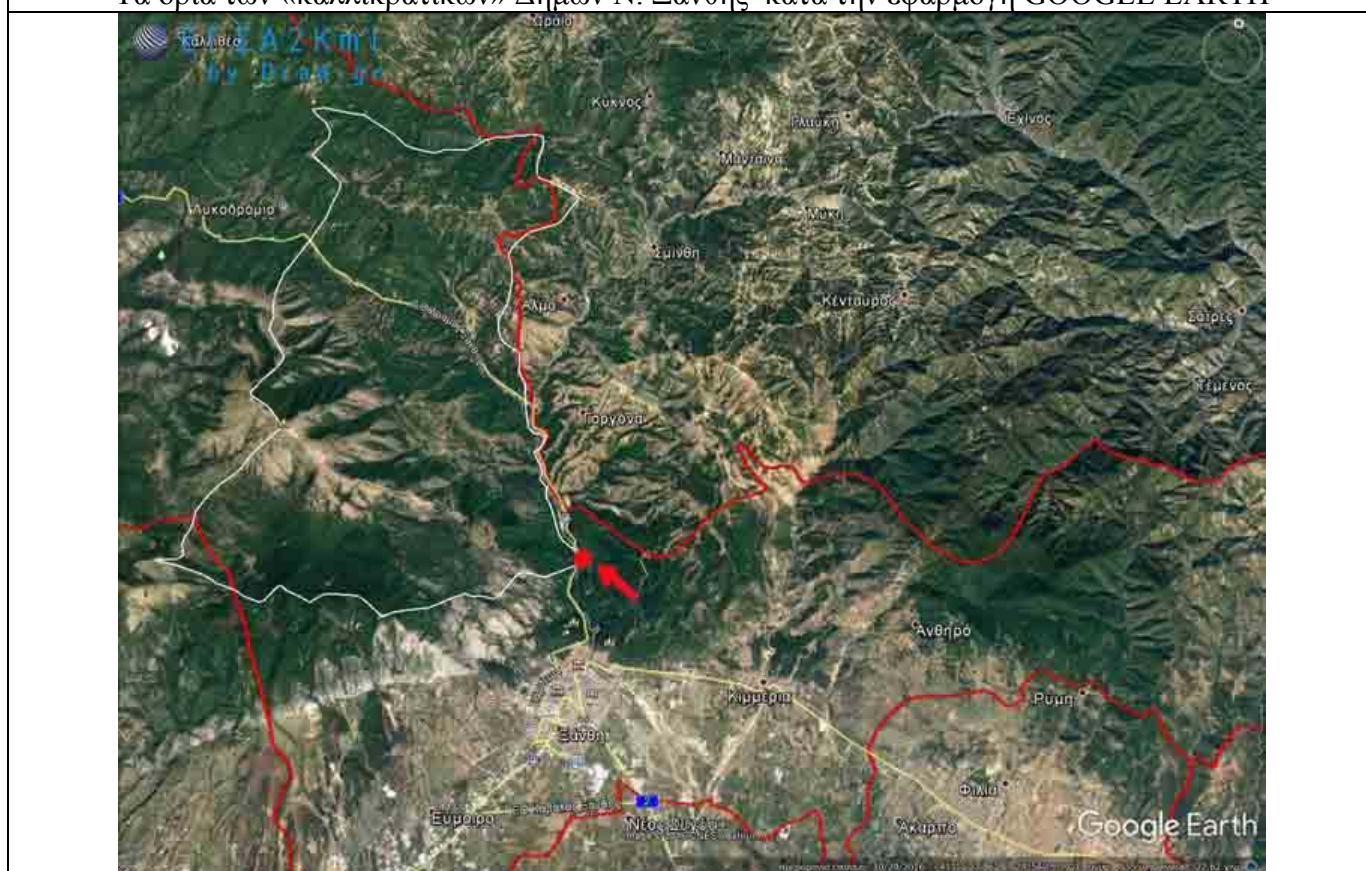

Χάρτης αρ. 17.
Το σημείο τομής (βλ. κόκκινο βέλος) των τριών Ο.Τ.Α. (στην δυτική όχθη του Κόσυνθου)
τοποθετημένο επάνω στην εφαρμογή ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.

Χάρτης αρ. 18.

Τα όρια των «καλλικρατικών» Δήμων Ν. Ξάνθης κατά την εφαρμογή GOOGLE EARTH

Χάρτης αρ. 19.

Τα όρια των «καλλικρατικών» Δήμων κατά την εφαρμογή GOOGLE EARTH και η μεταφορά των νομίμων ορίων (άσπρη γραμμή) της Κοινότητας Γέρακα και του σημείου τομής (βλ. κόκκινο βέλος) των τριών Ο.Τ.Α. Εμφανείς οι «αποκλίσεις» ανάμεσα σε νομική τάξη και διαδικτυακές εφαρμογές.

Ε. Δασική Ανάρτηση

ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
& ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΑ Α.Ε.

ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΔΑΣΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

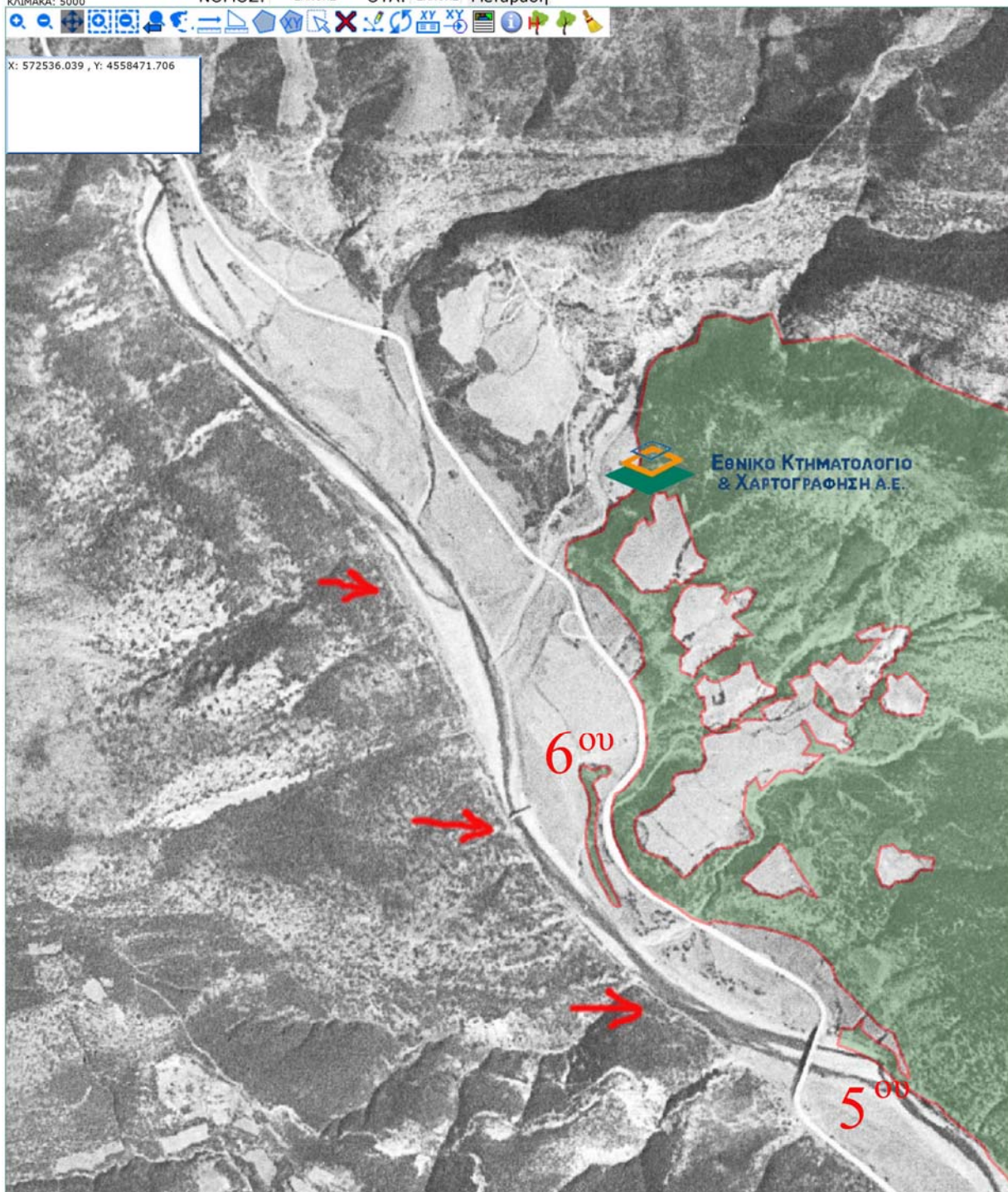
ΚΛΙΜΑΚΑ: 5000

ΝΟΜΟΣ: ΞΑΝΘΗΣ

ΟΤΑ: ΞΑΝΘΗΣ

Μετάβαση

X: 572536.039 , Y: 4558471.706

Χάρτης αρ. 20.

Αεροφωτογραφία του έτους 1946 από την εφαρμογή ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΔΑΣΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ - ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ & ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ Α.Ε.

(βλ.: <http://gis.ktimanet.gr/wms/forestsuspension/default.aspx>). Με κόκκινη αρίθμηση τα γεφύρια του 5^{ου} και 6^{ου} χιλιομέτρου (Τσαλ-ταρλά κιοπριουσίου ή Çal-tarla köprüsü), ενώ τα κόκκινα βέλη υποδεικνύουν την πορεία του παλιού δρόμου επί της δυτικής όχθης του ποταμού Κόσυνθου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Γ. Βοζίκας, *Το πανηγύρι της Αγίας Μαρίνας στην Ηλιούπολη. Η σύγχρονη μορφή ενός πολιτισμικού φαινομένου στον ελληνικό αστικό χώρο και το κοινωνικό-οικονομικό του πλαίσιο*. Αθήνα: Διδακτορική Διατριβή στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης - Τομέας Ανθρωπιστικών Σπουδών, 2006.
- Π. Γεωργαντζής, «Τα χάνια της Ξάνθης και η συμβολή τους στη διαμόρφωση της πόλης», *Θρακικά Χρονικά* ν. 38(1983), σ. 133-138.
- Θ. Ζαφειράκης, *Πέτρινα Γεφύρια της Θράκης*. Ξάνθη: Δήμος Ξάνθης - Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υ.Β.Ε.Τ., 1996.
- Ν. Θ. Κόκκας «Πέτρινα γεφύρια στον ορεινό όγκο της Ροδόπης. Ορεινοί δρόμοι και κόμβοι επικοινωνίας στην οροσειρά της Ροδόπης κατά το 18^ο και 19^ο αιώνα». *Α' Επιστημονική Συνάντηση: Περί πετρογέφυρων*. Αθήνα 2003, Κέντρο Μελέτης Πέτρινων Γεφυριών, σ. 31-44.
- «Η "Γέφυρα του Παπά" στα Πομακοχώρια της Ξάνθης». *Β' Επιστημονική Συνάντηση: Γεφυριών ιστορίες*. Αθήνα 2005, Κέντρο Μελέτης Πέτρινων Γεφυριών, σ. 319-359.
- Φ. Κοτζαγεώργης, *Μικρές πόλεις της Ελληνικής Χερσονήσου κατά την πρώιμη νεότερη εποχή: Η περίπτωση της Ξάνθης (15^{ος}-16^{ος} αι.)*. Ξάνθη: Ιερά Μητρόπολις Ξάνθης και Περιθεωρίου, 2008.
- Χ. Μ. Μιχαλόπουλος. *Η ιστορία του νεοελληνικού δικαίου & ο θεσμός του δικαστικού επιμελητή μέσα σ' αυτό*. Ξάνθη: 2009.
- Ι. Μ. Mpakirtzis - Ν. Th. Constantinides "Administrative division and toponymic tradition in Xanthe and Ghenisea region, since the beginning of the Ottoman rule till 1928, according to written sources and oral narrations" in Evangelia Balta - Georgios Salakidis - Theocharis Stavridis (Ed.), *Festschrift in Honor of Ioannis P. Theocharides - Studies on the Ottoman Empire and Turkey*. Vol. II. Istanbul: The ISIS PRESS, 2014, p.p. 39-60.
- Μ. Γ. Σέργης, *Εφημερίδες και λαογραφία. Η ταυτότητα μιας Ναζιακής εφημερίδας. Διαθλάσεις της Ιστορίας και της Ελληνικής κοινωνίας του 19^{ου} αιώνα και των αρχών του 20^{ου}*. Αθήνα: 2000.
- Wikipedia «NUTS of Greece», https://en.wikipedia.org/wiki/NUTS_of_Greece, (02.06.2010 - 16.47).